

لویه جرگه يك شكل دموكراسي تاريخی در افغانستان است.

Author: Qayum Babak

نوشته قیوم بابك خبرنگار آی دبلیو پی آر .

نمایندگان لویه جرگه کنونی توسط شوراها و مجالس محلی انتخاب گردیده اند که یکتعداد صاحب نظران این موضوع را که آیا آنها نمایندگان واقعی هستند یاخبر مورد سوال قرار میدهند . درحالیکه در بعضی جاها تهدید مبارزینی که میخواستند خود را کاندید نمایند و خریدن رأی در برندگی و کامیابی از خود رول بسزای داشت . و هکذا در بعضی مناطق مردم عوام و عادی از انتخابات نمایندگان برای لویه جرگه اطلاعی نداشتند و حتی جلو اشتراك عده گرفته شده خصوصاً از خانمها.

لویه جرگه قبلی همچنان شدیداً مورد انتقاد قرار گرفته بود که در آن نیز تقلب فراوان صورت گرفته و رئیس جمهور و رهبران سیاسی تالار لویه جرگه را از افراد وابسته خویش و یا اعضای حزب خویش مملو ساخته بودند .

لویه جرگه که يك اصطلاح زبان پشتو است و مفهوم شورای نمایندگان را افاده میکند ، تاریخ آن به چندین هزار سال قبل میرسد یعنی به زمانی که مردم افغانستان زندگی کوچپانی داشتند .

مورءخین بدین عقیده اند که در آن مقطع زمانی يك تعداد فامیل ها بطور قبیلوی که بنام گوترا نیز یاد میشد دريك منطقه نسبتاً وسیع که چراگاهای خوبی داشت و بنام گوشتی یاد میشد با رمه های گاؤ و گوسفند خویش یکجا بطور ثابت زندگی میکردند اعضای فامیل ها بین خویش مشوره نمودند تا رئیس گوترا را تعیین نمایند و رئیس های گوتراها بعداً رهبر گوشتی را تعیین کنند . به سطح این قبایل سه قبيله دیگری نیز وجود داشت که همین پروسه را طی نموده اند .

این سیستم به همینطور تکامل نموده و جوامع متذکره با ایجاد قریه ها و شهرها پرداختند که از دوام نورمال آن افغانستان کنونی بوجود آمده . بهر صورت لویه جرگه که ثبت تاریخ گردیده و گفته میشود که نسخه تحریری آن تاکنون در آرشیف ملی کابل موجود میباشد در تاریخ 1709 بوده .

تا لویه جرگه اضطراری سال 2002 به آنهم نمایندگان توسط ملکهها ثروتمند و روسای قوی با تصویب صدا از طرف مردم عوام در مساجد انتخاب میشدند.

به عقیده حبیب الله رفیع مورخ و نویسنده واستاد اکادمی علوم افغانستان از سه قرن بدینسو" اکثر جرگه ها زمانی فراخوانده شده اند که تهدید مداخله خارجیها وجود داشته یا در مورد تعیین زعيم کشور جرگه دائر مي گردید." جرگه های مهم و تاریخی عبارتند از :

لویه جرگه منجا که در سال 1709 به رهبری میرویس نیکه بمنطور اینکه چگونه بالاي عساکر فارس حملات را طرح و انسجام دهند در قندهار دایر گردید.

• لویه جرگه شیر سرخ قندهار در سال 1748 که احمد شاه بابا را بحیث زعيم کشور انتخاب نموده که این اولین سلسله شاهی میراثی در اني ها در افغانستان بود که الی سقوط دولت شاهی محمد ظاهر شاه در سال 1973 میلادی بالای افغانستان حکمروائی نمودند .

• لویه جرگه سال 1919 که در مسجد عید گاه کابل دائر و استقلال افغانستان را اعلان نمود.

• جرگه های سالیان 1923 و 1924 که در زمان غازی امان الله خان تدویر یافته بود اول الذکر بمنطور تصویب اولین قانون اساسی افغانستان و دومی بر تفسیر آن در مورد اغتشاشات که در نتیجه باعث خشم مردم در مقابل پالیسی و پروگرامهای ترقی خواهانه غازی امان گردید . برای اولین بار زنان بشمول خانم امان الله خان (ملکه ثریا) در لویه جرگه سال 1928 دوره سلطنت امان الله اشتراك ورزیدند .

• لویه جرگه های که به طرفداری بی طرفی افغانستان در جنگهای جهانی اول و دوم رایی دادند.

• لویه جرگه سال 1964 که در موجودیت شاه قانون اساسی خیلی عالی و مترقی را تصویب نمود.

• جرگه سال 1992 رهبران مجاهدین که توسط رئیس جمهور سابق برهان الدین ربانی فراخوانده شده بود و بالای آن اصطلاح عربی (شورای اهل حل و عقد) گذاشته بودند . و هنگامی به ناکامی مواجه شد که نماینده گلبدین حکمتیار به آن مقاطعه نمود و جنگهای داخلی شهر کابل و نواحی آنرا فرا گرفت .

علی احمد فکور معاون کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان که از لویه جرگه سال 1964 بدینسو در اکثر جرگه ها نماینده بود میگوید " بعضاً بخاطر ادامه قدرت و بخاطر اینکه به اهداف شخصی خویش صبغه مشروعیت بدهند حکام لویه جرگه را متشکل از اشخاص وابسته خود دعوت میکنند."

وی از لویه جرگه سال 1931 که در زمان سلطنت نادر شاه پدر ظاهر شاه بمنظور تأیید سلطنت وی دائر گردیده بود و لویه جرگه سال 1977 که از طرف داود خان بمنظور تصویب قانون اساسی و ریاست جمهوری وی تدویر یافته بود و از لویه جرگه نجیب الله در دهه هشتاد یادآوری نمود . مردم این نوع جرگه ها را تمسخر میدانند زیرا در آن هیچ نماینده مخالف وجود نداشت

رفیع میگوید که جرگه سال 1919 را نیز یکتعداد مشروع نمی پندارند زیرا که اشتراك در آن بروی تمام مردم باز بود .

فکور میگوید که وی لویه جرگه کنونی را نیز لویه جرگه اشخاص قدرتمند میخواند ، اما تاکنون خوشبین است که این لویه جرگه توجه مجامع بین المللی را جلب و به کامیابی به پایان خواهد رسید .

رفیع میگوید که لویه جرگه اضطراری که جمعاً متشکل از دوهزار نماینده بود 1650 نماینده آنها در مجمع های محلی انتخاب گردیدند ، که این در ذات خود مشروع ترین لویه جرگه هاست .

وی میگوید که هیچکدام از مؤرخین گفته نمیتوانند که به چه تعداد لویه جرگه ها تدویر یافته و کدام يك از آنها بزرگترین لویه جرگه ها است او میگوید " تعداد مهم نیست " ولی می افزاید " چیزی که مهم است موضوع که بالای آن بحث و مذاکره صورت میگیرد ، و اینکه کبها در آن اشتراك ورزیده بودند ."

Afghanistan :Location
Constitutional Loya Jirga, 2003 :Focus
Afghanistan

Source URL: <https://iwpr.net/ar/global-voices/%D9%84%D9%88%D9%8A%D9%87-%D8%AC%D8%B1%DA%AF%D9%87-%D9%8A%D9%83-%D8%B4%D9%83%D9%84-%D8%AF%D9%85%D9%88%D9%83%D8%B1%D8%A7%D8%B3%D9%8A-%D8%AA%D8%A7%D8%B1%D9%8A%D8%AE%DB%8C-%D8%AF%D8%B1-%D8%A7%D9%81%D8%A7%D9%86%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D9%86>